

Det kongelige Olje- og energidepartement
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

OLJE- OG ENERGI-DEPARTEMENTET	
04/1944 - 13	
DATO - 4 FEB. 2005	
AN 521	EKSP.
Referanse	:
Arkiv	:
Dato	: 2. februar 2005
Saksbehandlar	: Unn Sissel Stavnhaugen
Direkte telefon	: 61299010

Høringssak – NOU 2004 : 26 – Hjemmfall til staten.

Sør-Fron formannskap behandlet denne saken i møte den 31. januar 2005, som F-sak nr. 7/05, og det ble gjort slikt enstemmig vedtak:

"Med hjemmel i kommunelovens § 13 og i kommunestyrevedtak i K-sak 6/04, "Punkt 9.5 - Hastekompetanse" i saksutgreiingen, avgir Sør-Fron formannskap slik høringsuttalelse til NOU 2004 : 26 - "Hjemmfall":

Sør-Fron kommune mener at høringsgrunnlaget NOU 2004 : 26 Hjemmfall til staten er mangelfullt, og på det grunnlag er hjemfallsutvalgets innstillinger fattet på sviktende grunnlag og feil premisser.

Vannfall ervervet frø 1909 omfattes ikke av denne høringen. I det ligger det i seg selv fortsatt en forskjellsbehandling.

Disse vannfallene må også omfattes av de nye reglene som ESA fremmer, skal saken ha logisk helhet. (Likhetsprinsippet som ESA hevder).

Sør-Fron kommune krever en utsettelse av saken nå, og at saken umiddelbart tas opp med ESA med videre forhandlinger og avklaringer.

Nasjonen Norge må stå på prinsippet om viderføring av dagens hjemfallsregler. Nasjonal styring av våre vannressurser.

Sør-Fron kommune krever at staten får en grundig avklaring på statens reelle handlingsrom i denne nasjonalt meget viktige saken. En manglende avklaring med ESA kan medføre ugyldig nasjonal lovendring, noe som ikke kan aksepteres.

Staten har i alle år uttalt at EØS-avtalen ikke omfatter hjemfallsordningen. Dette var også gjengitt av departementet i deres høringsnotat i 2002.

Også Vannressurslovutvalget NOU 1994 : 12 bekrefter dette. Sitat: "Det sterke offentlige eierskapet i vannkraftsektoren er forenlig med EØS-avtalen, og det samme gjelder reglene om forkjøpsrett, konsesjoner og hjemfallsrett. Disse forhold berører ikke av EØS-avtalen."

Sør-Fron kommune kan ikke på noen måte akseptere at regjeringens ønskede politikk med totalt frie markedskrefter skal få råde over vår nasjonalt viktigste ressurs - vannkraften!

Sør-Fron kommune krever at vi fortsatt sikres offentlig styring og kontroll på disse viktige ressurser.

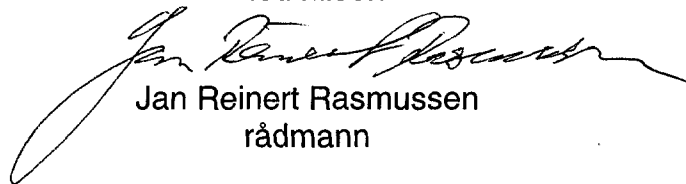
Vi stiller klare krav til at usikkerheten med ESA ryddes av veien før Norge tar endelig stilling til de fremtidige konsesjonsregler for vannkraften vår.

Sekundært, hvis ikke noen annen mulighet finnes støtter Sør-Fron kommune Transaksjonsmodellen som prinsipp.

- Offentlige eiere med evigvarende konsesjoner videreføres inntil det gjennomføres en konsesjonspliktig transaksjon. Enhver kjøper likestilles da med en konsesjonstid på 60 år og med hjemfall til staten."*

Kopi av saken ligger vedlagt.

Med hilsen

Jan Reinert Rasmussen
rådmann

Unn Sissel Stavnhaugen
administrasjonskonsulent

Kopi til:
KS-Oppland

HØRINGSSAK - NOU 2004 : 26 - HJEMFALL TIL STATEN

BAKGRUNN

Etter 1909 har konsesjon til erverv av vassdrag og til bygging og driving av kraftverk bla. medført at anlegget etter 60 år vederlagsfritt tilfaller staten (= "Hjemfall").

Hjemfall til staten ble vedtatt av Stortinget i 1909 som en reaksjon på at utenlandske selskap kjøpte norske fossefall. Dette var en tid da det både var industrireising i landet og da utbygging av elektrisk kraft til folk flest (= "alminnelig forsyning") fant sted.

Etter stor politisk strid i mange år vedtok Stortinget i 1917 to lover som, med senere endringer, er lovhjemmelen for hjemfall:

1. Industrikonsesjonsloven (lov av 14.12.1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v.).
2. Vassdragsreguleringsloven (lov av 14.12.1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer).

I forhold til hjemfall kan kraftproduksjonsanleggene deles i 4 grupper:

1. Privateide kraftverk utbygd etter 1909.
Disse har konsesjon med hjemfall til staten etter 60 år. De står samlet for 6,5 % (7,5 TWh/år) av kraftproduksjonen i Norge. Mye av dette er eid av Norsk Hydro Produksjon AS og Elkem ASA.
2. Offentlig eide kraftverk.
Disse har evigvarende konsesjon så lenge de er offentlig eid. Som offentlig i denne sammenheng blir også regnet aksjeselskap der minst 2/3 av aksjene er offentlig eid. Denne gruppen står for ca. 85 % av kraftproduksjonen i Norge. Bla. tilhører kraftverkene i Gudbrandsdalslågen og sideelvene denne gruppen.
3. Kraftverk bygd før 1909.
For disse er det ikke hjemfall.
4. Småkraftverk, minikraftverk og mikrokraftverk.
For disse er det ikke hjemfall.

ESA (EFTA's overvåkingsorgan, som ser til at EØS-reglene blir etterlevd) hevder at forskjellsbehandlingen i Norge mellom privateide og offentlig eide kraftverk er i strid med EØS-avtalen.

Et utspill fra Olje- og energidepartementet (OED) i 2003 om endringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven fikk slik reaksjon at det ble nedsatt et offentlig utvalg med 12 medlemmer til å utrede saken. Sør-Fron kommunes uttalelse i K-sak 12/03 vedlegges som eksempel. .1

Utvalget leverte utgreiing NOU 2004:26 - "Hjemfall" 30. november 2004. OED sendte 1. desember 2004 denne på høring hos bla. kommuner og kraftverkseiere. .12

Høringsfristen er 1. mars 2005. NOU'en har 253 sider og er tilgjengelig på internett-adressen: www.oed.no. Kun sidene 109 og 110 følger saken som vedlegg. .13

Utvalget anbefaler å videreføre ordningen med hjemfall, men slik at ordningen også blir gjort gjeldende for offentlig eide kraftverk. Med det mener utvalget å ha etablert en "likebehandling" som ESA vil akseptere.

I utvalget er det mange mindretall og særmerknader til ulike forslag. I hovedsak kan en si at 8-9 medlemmer utgjør et noenlunde "fast flertall" (departementsfolk, industri- og kraftverkseiere og såkalte "uavhengige medlemmer", samt en representant fra "Samarbeidende kraftfylker" med mange særmerknader). Mindretallet, som er like "fast", har 3 medlemmer som var representantene fra LO, LVK og KS.

Flertallet rår til at de offentlig eide kraftverkene får hjemfall regnet fra iverksetting av lovendringen (= 2006?). Dette kalles "**Lovtidspunktmodellen**". De fleste tilrår at perioden blir utvidet fra 60 til 75 år, og at utvidingen også gjelder privateide kraftverk. De tilrår at konsesjonæren på hjemfallstidspunktet får 1/3 av anlegget ("partielt hjemfall"). Flertallet er innbyrdes uenige om detaljene. Ved hjemfall skal inntil 1/3 tilfalle kommunen(e). "Inntil" betyr her 1/3 av kraftverk på inntil 250 GWh, 1/10 (før 1/4) mellom 250 og 500 GWh, 1/20 mellom 500 og 1000 GWh (før 1/8) og 1/200 over 1000 GWh (før 1/8). Det er også flertallsforslag om at "regionen" skal tilgodesees med differansen mellom 1/3 og det kommunen(e) ikke får av 1/3. Med region er her ment "landsdeler" (storfylker) eller alternativt dagens fylker, men i alle fall ikke slike regioner som f.eks. Oppland fylkeskommune opererer med der Midt-Gudbrandsdalen er en egen region.

Mindretallet går inn for "**Transaksjonsmodellen**". Kort sagt går den ut på at hjemfallsperioden blir regnet fra en eventuell transaksjon, for eksempel et salg. Det betyr at det en offentlig eier har på lovendringstidspunktet, kan han ha "til evig tid". Men salg eller overdraging fører til at en hjemfallsperiode på 75 år (mindretallet: 60 år) starter. Utvalget har, overraskende nok, ikke fått vurdert transaksjonsmodellen av eksperter på EØS-rett.

Dersom lovtidspunktmodellen blir vedtatt, foreslår mindretallet at den blir supplert med "**Rettighetsmodellen**". Det tap som kommuner og fylkeskommuner med evigvarende konsesjoner blir påført ved at konsesjonene blir tidsavgrenset til 60 eller 75 år, skal gi kommunene rett til erstatning. Se bla. side 2 i "HJEMFALL" utgitt av KS, LVK og LO, bilag til Kommunal Rapport nr. 1/05.

.14

VURDERING

Jeg må gjøre oppmerksom på at "offentlig" ikke alltid er et entydig begrep. Kommunalt eide kraftverk er offentlig eid, men hvis forslaget om "lovtidspunktmodell" blir vedtatt vil minst 2/3 av kommunal eiendom bli konfiskert av staten, som også er offentlig, etter 60/75 år. I tillegg vil en mulig differanse mellom 1/3 og det kommunen mottar bli konfiskert av regionen (landsdelen eller fylket) som også er offentlig.

Rådmannen vurderer saken som rent politisk, og har derfor nøydt seg med å prøve å lage et greit resymé av bakgrunnen og NOU'en.

Rådmannen kommer ikke med eget forslag til uttalelse, men mener at kommunen bør avgi hørings svar.

F O R S L A G

Kommunestyrets første møte i 2005 er torsdag 17. mars. Dette er etter høringsfristen, og formannskapet bør derfor avgi høringsuttale med hjemmel i "hasteparagrafen".

Rådmannen ber formannskapet om å gjøre slikt

V E D T A K

Med hjemmel i kommunelovens § 13 og i kommunestyrevedtak i K-sak 6/04, "Punkt 9.5 - Hastekompetanse" i saksutgreiingen, avgir Sør-Fron formannskap slik høringsuttalelse til NOU 2004 : 26 - "Hjemfall":

1.

Hundorp, 25. januar 2005

*Jan Reinert Rasmussen
rådmann*

Behandla av formannskapet i møte den 31. januar 2005.

Forslag: Aksel Eng (AP):

Sør-Fron kommune mener at høringsgrunnlaget NOU 2004 : 26 Hjemfall til staten er mangelfullt, og på det grunnlag er hjemfallsutvalgets innstillinger fattet på sviktende grunnlag og feil premisser.

Vannfall ervervet frø 1909 omfattes ikke av denne høringen. I det ligger det i seg selv fortsatt en forskjellsbehandling.

Disse vannfallene må også omfattes av de nye reglene som ESA fremmer, skal saken ha logisk helhet. (Likhetsprinsippet som ESA hevder).

Sør-Fron kommune krever en utsettelse av saken nå, og at saken umiddelbart tas opp med ESA med videre forhandlinger og avklaringer.

Nasjonen Norge må stå på prinsippet om viderføring av dagens hjemfallsregler. Nasjonal styring av våre vannressurser.

Sør-Fron kommune krever at staten får en grundig avklaring på statens reelle handlingsrom i denne nasjonalt meget viktige saken. En manglende avklaring med ESA kan medføre ugyldig nasjonal lovendring, noe som ikke kan aksepteres.

Staten har i alle år uttalt at EØS-avtalen ikke omfatter hjemfallsordningen. Dette var også gjengitt av departementet i deres høringsnotat i 2002.

Også Vannressurslovutvalget NOU 1994 : 12 bekrefter dette. Sitat: "Det sterke offentlige eierskapet i vannkraftsektoren er forenlig med EØS-avtalen, og det samme gjelder reglene om forkjøpsrett, konsesjoner og hjemfallsrett. Disse forhold berører ikke av EØS-avtalen."

Sør-Fron kommune kan ikke på noen måte akseptere at regjeringens ønskede politikk med totalt frie markedskrefter skal få råde over vår nasjonalt viktigste ressurs - vannkraften!

Sør-Fron kommune krever at vi fortsatt sikres offentlig styring og kontroll på disse viktige ressurser.

Vi stiller klare krav til at usikkerheten med ESA ryddes av veien før Norge tar endelig stilling til de fremtidige konsesjonsregler for vannkraften vår.

Sekundært, hvis ikke noen annen mulighet finnes støtter Sør-Fron kommune **Transaksjonsmodellen** som prinsipp.

- Offentlige eiere med evigvarende konsesjoner videreføres inntil det gjennomføres en konsesjonspliktig transaksjon. Enhver kjøper likestilles da med en konsesjonstid på 60 år og med hjemfall til staten.

Vedtak: (7 -0) Som rådmannens tilråding, supplert med forslaget fra Aksel Eng.

Med hjemmel i kommunelovens § 13 og i kommunestyrevedtak i K-sak 6/04, "Punkt 9.5 - Hastekompetanse" i saksutgreiingen, avgir Sør-Fron formannskap slik hørings-uttalelse til NOU 2004 : 26 - "Hjemfall":

Sør-Fron kommune mener at høringsgrunnlaget NOU 2004 : 26 Hjemfall til staten er mangelfullt, og på det grunnlag er hjemfallsutvalgets innstillinger fattet på sviktende grunnlag og feil premisser.

Vannfall ervervet frø 1909 omfattes ikke av denne høringen. I det ligger det i seg selv fortsatt en forskjellsbehandling.

Disse vannfallene må også omfattes av de nye reglene som ESA fremmer, skal saken ha logisk helhet. (Likhetsprinsippet som ESA hevder).

Sør-Fron kommune krever en utsettelse av saken nå, og at saken umiddelbart tas opp med ESA med videre forhandlinger og avklaringer.

Nasjonen Norge må stå på prinsippet om videreføring av dagens hjemfallsregler. Nasjonal styring av våre vannressurser.

Sør-Fron kommune krever at staten får en grundig avklaring på statens reelle handlingsrom i denne nasjonalt meget viktige saken. En manglende avklaring med ESA kan medføre ugyldig nasjonal lovendring, noe som ikke kan aksepteres.

Staten har i alle år uttalt at EØS-avtalen ikke omfatter hjemfallsordningen. Dette var også gjengitt av departementet i deres høringsnotat i 2002.

Også Vannressurslovutvalget NOU 1994 : 12 bekrefter dette. Sitat: "Det sterke offentlige eierskapet i vannkraftsektoren er forenlig med EØS-avtalen, og det samme gjelder reglene om forkjøpsrett, konsesjoner og hjemfallsrett. Disse forhold berører ikke av EØS-avtalen."

Sør-Fron kommune kan ikke på noen måte akseptere at regjeringens ønskede politikk med totalt frie markedskrefter skal få råde over vår nasjonalt viktigste ressurs - vannkraften!

Sør-Fron kommune krever at vi fortsatt sikres offentlig styring og kontroll på disse viktige ressurser.

Vi stiller klare krav til at usikkerheten med ESA ryddes av veien før Norge tar endelig stilling til de fremtidige konsesjonsregler for vannkraften vår.

Sekundært, hvis ikke noen annen mulighet finnes støtter Sør-Fron kommune Transaksjonsmodellen som prinsipp.

- **Offentlige eiere med evigvarende konsesjoner videreføres inntil det gjennomføres en konsesjonspliktig transaksjon. Enhver kjøper likestilles da med en konse-sjonstid på 60 år og med hjemfall til staten.**